

חבית פרק שנים ועשרים שבת

קמ"ד.

עין משפט נר מצוה

א ב מ"י פ"י מהלכות
שבתות אובליג' ה"ג:
א ב מ"י פ"א שם הלכה ב
ופ"י הלכה יג:

רבינו הנגאל

אמר לו זיתים וענבים
ויכחו שהמשקין היוצא
מהן לרצון טמאין. פי'
מקבלין טומאה, מפני שהן
משקין והמשקין אין צריכין
כשירה, ושלא לרצון טהורין
כלומר אובליג' הן, וכיון
שלא הורשו אינן מטמאין.
ובאנו להעמיד משנה זו
למשקין וניחא ליה, שלא
לרצון בסתמא, להודיע כי
אפילו זיתים וענבים דבני
חטישה נבחו סתמא אובל
הן, וכ"ש תותים ורמונים,
ואמרין לא, פירוש לרצון
דמיתוין בסתמא וכל סתם
משקה הוא חשוב, ופירוש
שלא לרצון דגלי אדעתא
בפירוש שאין רצונו להוציא
איבעית משקין. איבעית
(תימא) [אימא] שאני סלי
וזיתים וענבים כיון שהסלין
לאו בני קיבור משקה הן,
דבר ידוע הוא שכל משקה
השחת מהן לעפר (ו) והולך
וזהו לאיבוד, כאילו
מיקרא הפקודין וכשאין
חשובין, ולפיכך הן טהורין.
תוב איתני לפירוש דרבנן
מודי ליה לר' יהודה בשאר
פירות מיהא דתיא סוחטין

(א) מכלן שייך עוד לעמוד
הקודם, (ב) וצמדבר כ"ג,
(ג) [גדה ט"ו], (ד) ע"כ שייך
לעמוד הקודם,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מחמיר וכו'
שדמה טהור, נ"ב וכתוספות
י"ט סוף פ"ג משקין מפרין
קושא' זו דבאמת דם צדמה
לשמה מוכר כמו חלב שהיא
לשמה ע"כ מוכרה לומר
מדם הקור והחלב לרפוא'
ע"ש: (ב) ד"ה לא לרצון וכו'
לא ניחא לי בניא כ"ל ואת
ד' נמחק: (ג) בא"ד המירו
לה למגט טמא מת:
(ד) בא"ד אמר רבה בר אבא
שינן בתקופה: (ה) בא"ד
וקאמר דלא ניחא ליה טהור:

(א) **שדס מגפסה.** של אשה אם נגף רגלה או ידה וכל חצורה שיאל
ממנה דם כדאמר צפרק דם הגדה (גדה דף נה): דם חללים דהיינו
דם היוג קרוי משקה שאמור דם חללים ישתהב ודם מגפסו מפרש
הדם דדם חללים היו דמה לי קטליה כוליה מה לי קטליה פלגא
וחלב כדם מגפסו דדם נעכר ונעשה
חלב^א ודם מגפסה סתמיה שלא לרצון
הוא וטמא: **יעמא חלב דההמה**
שלא לרצון. צממיה שהרי דם
מגפסה טהור דהמה לאו בכלל חלב
הוא. ומיהו דם שחיטה מכשר משום
דאיתקש למים דכתיב (דברים יג)
על הרצון תשפכו כמים: (י) **מחמיר**
אני בחלב. לטמאו אף שלא לרצון
מזדס: **שהחלב.** לרפואת הבהמה
שלא זיקנה חלבה טמא דהא לרצון
הוא והמקוץ דם לנהמנו לרפואת
טהור דדם מגפסה היא והואיל
והחלב לרפואת טמא אף הנוטף
שלא לרצון טמא: אמרו לו. אינו
דומה שלא לרצון ליואל לרצון שהרי
סלי זיתים וענבים יוכיחו שהמשקה
כוי: **שלא לרצון בסתמא.** וקתני
טהורין דלא חשיב משקה אי רבי
יהודה קאמר לה קשיא ואי רבנן

מחמיר אני בחלב מברם שהחולב לרפואה טמא והמקוץ
לרפואה טהור. א"כ מאי דמטמינן חלב האשה לא
מחמת דם הוא דדם נעכר ונעשה חלב דא"כ חולב לרפואה טהור
כמו דם אלא ודאי משום דכתיב ותפתח את גאל החלב ואומר רבי

דצחנס נקט חולב לרפואה דהכי נמי
הו"מ להשיב לרבנן מחלב דהמה גופה
שדמה טהור (א) וחלבה טמא א"כ החלב
אינו טמא מחמת דם אלא משום
דכתיב ותפתח את גאל החלב וא"כ
שלא לרצון נמי מהאי טעמא היא טמא.
מ"ר: סלי זיתים וענבים יוכיחו
שמשקה היוצא מהן לרצון טמא שלא
לרצון טהור. בשליה מסכת מכשירין
מסיים לא אם אמרת בקלי זיתים
וענבים שהרי תמילתו אוכל וסופו
משקה תאמרו בחלב שממילתו וסופו
משקה: **מאי לאו לרצון דניחא ליה**
ושלא לרצון בסתמא. ולרצון ושלא
לרצון דגבי חלב אשה ליכא למימר
דמייירי בשלא לרצון בסתמא ודוקא
בסתמא אבל אמר לא ניחא לי אינו
מטמא דהא לפי מה שפירשתי הטעם
משום דם מגפסה אפי' אמר לא ניחא
לי נמי מטמא אלא משמע דשלא לרצון

קאמרי כל שכן טהורין לרבי יהודה דהא מידי דלרבנן משקה הוא לרבי
יהודה לאו משקה הוא וכ"ש מידי דלרבנן לאו משקה והשתא ומה
זיתים וענבים כוי. והוא הדין מזי למירמי נמי זיתים וענבים איתים
וענבים דקתני לעיל דמודה בהו רבי יהודה דאף לאובליג' היואל מהן
אסור אלא הא אלימא ליה לאקשוי דתומים ורמונים דלאו בני שחיטה
נינהו קתני לעיל דסתם אסור והכא קתני דאפי' זיתים וענבים סתמא
לאו למשקה: **דגלי דעטיה.** דהיא אומר לא ניחא לי והוי גילוי דעתא
טיפי מהכניסו לאובליג'ן: **ואיבעית אימא שאני סלי זיתים וענבים וכו'.**
ודוקא נקט סלין שהמשקה הנוטף מהן נופל לרצון והולך לאיבוד
הלכך סתמא לא ניחא ליה: **אפקורי מפקורי.** לההוא משקה. אבל
שאר כלים אפילו תומים ורמונים אימא לך סתמא למשקה:
בפגועין

דקתני בכולהו באשה ובהמה זיתים וענבים מייירי בכל ענין צין
מסתמא צין אמר לא ניחא לי: **תורתים ורימונים דלאו בני שחיטה**
נינהו. תימא לי מאי קשה דילמא הא דתניא לעיל גבי תומים
ורמונים למשקין ולסתם היואל מהן אסור הני"מ במשך דוקא והכא
בלא משך איירי הלכך שלא לרצון דהיינו בסתמא לא חשיב משקה:
לאו לרצון בסתמא ושלא לרצון דגלי דעתיה דאמר לא ניחא לי.
(א) דתניא התם בצריכות פרק אמרו לו (דף יג.) המירו (ב) לו למגט
טמא מת להניק את צנה וצנה טהור ופריך צנה אמאי טהור כיון
דינק חלב איטמי ליה מחלב וכי תימא לא איתכשר איתכשר בטיפה
המלוכלכת ע"פ הדד ואע"ג דחלב אשה משקה הוא ואין צריך
הכשר [משמע ליה] דמה שהוא צפי המינוק שהמינוק יונק חשיב
כאוכל וצריך הכשר לפי שזהו מאכלו של מינוק וקאמר דאיתכשר
בטיפה המלוכלכת צפי ליה ומשני רב נחמן אמר רבה בר אבא (ג) בתקופה אחת שלא

הניח טיפה המלוכלכת ע"פ הדד אמר רבה שתי תשובות בדבר חדא דקא חזין ליה לפומיה דינוקא דמלא חלבא ועוד מקום חלב מעין
הוא דהא תנן חלב האשה מטמא לרצון ושלא לרצון מאי היא דלא ניחא ליה וקתני מטמא פי' אלמא חשיבא כמעין מדמטמא שלא לרצון
וכיון דחשוב מעין גס צפי המינוק נמי היא חשוב כמשקה כמו שאם היה מעין ואין צריך הכשר כך צריך לפרש דאלמ"ל דאינו מוכר
מעין אלא כלומר דכמשקה חשיב א"כ מאי צריך למימר שלא לרצון מאי היא כוי' דמדקתני לרצון מטמא הו"מ למיפדך אלמא לרצון
חשיב כי משקה ואשה דמניקה את צנה אמר רבה כוי' עד ולרצא מקום חלב מעין הוא ולא צריך הכשר והתנן האשה
שנטף חלב מדדיה ונפל לאויר התנור התנור טמא וקשיא לן צמאי איתכשר ואמר ר' יוחנן בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד והשתא קשה
לר"י מאי קאמר צמאי איתכשר דמדצעי הכשר אלמא אוכל חשיב ליה וא"כ איך יטמא אוכל את התנור והא אין אוכל מטמא כלי
ואומר ר"י דה"פ וקשיא לן צמאי איתכשר כלומר לא מבעיא שאין התנור טמא אלא חלב הנוטף מדדיה גופה אמאי היא טמא הא לא
איתכשר ומשני בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד ואותה טיפה ע"מא המלוכלכת ע"פ הדד טמא התנור שהיא חשובה משקה ומשקה מטמא
כלי כדאמרין צפי קמא דמכילתין (דף יג.) והשתא פריך שפיר רצא דאמר דאפילו אמר לא ניחא לי מטמא חלב האשה דחשיב משקה
והכא חשיב ליה אוכל אבל לר"י אמר רבה בר אבא אמי שפיר דהכא דאמר לא ניחא לי ודאי חשיב ליה אוכל ונטף חלב מדדיה
חשיב לא ניחא ליה כיון שהוא נופל לאויר תנור ואויל לאיבוד דודאי לא ניחא ליה ועוד פריך התם לרצא מדתניא ט' משקין צב
הזיעה וליחה קרוחה והרעי טהורים מכלום דמעת עינו ודם מגפסו וחלב האשה מטמא טומאת משקין בצריעות רוקו וזבוב ומימי
רגליו מטמא טומאת חמורה בכל שהוא ואי אמרת מקום חלב מעין הוא חלב באשה נמי יטמא טומאת חמורה בכל שהוא כזבוב
ורוקו וקשה לרבי מאי קפריך לעולם מעין הוא ואפ"ה לא יטמא טומאת חמורה משום דבעינן דומיא דרוק כדאיתא צדנה (ד' ט.) מה
רוק שמתגלגל ויואל וחור ונבלע אף כל שמתגלגל ויואל וחור ונבלע יאל חלב שבאשה שמתגלגל ויואל ואינו חוזר ונבלע ותימא
הוא לומר דמה שהוא חוזר ונבלע גרס לו ליחשב כמעין ומכל מקום ודאי כן הוא וצריך לומר דמה שהיה חושבו רצא כמעין
להיות חשיב משום דמניקה היינו משום דלקא דעמיה שחור ונבלע ומייתי ראייה מן המשנה דחור ונבלע הוא מדקתני מטמא שלא
לרצון דהיינו אמר לא ניחא לי א"כ חור ונבלע הוא דאי לאו דאי לאו חור ונבלע ליה לא ייהי מטמא והשתא פריך ליה מהכא דאין חור
ונבלע אלמא מקום חלב האשה לאו מעין הוא ופריך אי הכי קשה לה דקתני מטמא שלא לרצון ונעשי מי סברת שלא לרצון דלא ניחא ליה
לא שלא לרצון בסתמא דדעמיה דמינוק קרובה גבי חלב אבל אמר לא ניחא ליה טהור והיא דנטף חלב מדדיה ונפל לתוך התנור כאומר
לא ניחא ליה חשיב דודאי לא ניחא ליה כיון שהלך לאיבוד והא דקאמר שלא לרצון בסתמא היינו כשנופל בקערה שאינו הולך לאיבוד
דמהני טעמא דדעמיה דמינוק קרובה גבי חלב לאחשבויה אז כמשקה וצפי המינוק לעולם כאוכל חשיב והשתא קשה לר"י דהא דבשמעתא
מסקין איפכא לרצון בסתמא ושלא לרצון דאמר לא ניחא ליה ודומיא דהך דזיתים וענבים הוי ההוא דחלב האשה דאי לאו הכי לא שייך
למימר יוכיחו וכ"ס ס"ל כאיבעית אימא דאמר סלי זיתים וענבים כיון דלאיבוד קיימא אפקורי מפקר לכו אכתי קשה דדומיא דהכי
אית לן למימר בחלב האשה דאזיל לאיבוד וא"כ היינו צאומר לא ניחא ליה והתם מטמא דוקא סתמא אבל לא ניחא ליה טהור ועוד קשה
לרבי מאי קאמר התם אלא קשה הא מתני' וקאמר נמי מי סברת שלא לרצון לא ניחא ליה וקאמר דלא ניחא (א) טהור ואמאי הוא טעמא
שלא לרצון טמא אינו משום דחשיב דם מגפסו דדם נעכר ונעשה חלב כדפי' לעיל וא"כ גם אמר לא ניחא ליה נמי יהא טמא. מ"ר: